

УДК 069.015

Світлана Муравська

СУЧАСНЕ ОБЛИЧЧЯ НАВЧАЛЬНИХ МУЗЕЇВ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Стаття є спробою перевірити, якою мірою існуючі теоретичні знання про навчальну функцію музеїв вищої школи як основоположну відповідають реальному стану та окреслити нюанси реалізації вказаної місії. На основі емпіричного матеріалу, нагромадженого упродовж 2013–2017 рр. головним чином шляхом інтерв'ю з персоналом музеїв, автор доводить, що попри існуючий стереотип тільки третина збірок закладів вищої освіти Західної України основним напрямком своєї роботи визначають забезпечення навчального процесу, таким чином спростовуючи стереотип про винятково навчальну місію університетських музеїв. До цього переліку належать як музеї, які мають багатолітню історію свого існування і знаходяться в окремих, спеціально для цього відведених приміщеннях, так і невеличкі колекції, які розміщуються в аудиторіях під опікою викладачів відповідної кафедри. До категорії навчальних серед музеїв закладів вищої освіти передусім варто віднести музеї природничого профілю.

Ключові слова: музеї, заклад вищої освіти, колекція, навчання, функція.

Навчання завжди було однією з головних завдань всіх музеїв. Дослідження цієї аксіоматичної місії музеями, які функціонують у структурі закладів вищої освіти (далі – ЗВО), висвітлювалося у доробках української і російської наукової думки і переважно стосувалося таких аспектів діяльності конкретних музеїв; мова йде передусім про напрацювання І. Медведевої, Л. Гайди, Л. Шляхтіної, М. Гнедовського. Європейська історіографія вивчення наукової проблеми в особі М. Лоуренсо, Е. Сімпсона, С. Клерка, Н. Меррімана продовжує цю тенденцію, хоча є більш широкою і паралельно представляє важливі синтетичні напрацювання. Однак окреслення, яким чином це завдання реалізовується в сучасних умовах, оперте на сучасний український емпіричний ґрунт*, досі не ставало об'єктом наукового дослідження.

Метою статті є перевірити, якою мірою існуючі теоретичні знання про навчальну функцію музеїв ЗВО Західної України† відповідають реальному стану речей та на окреслити нюанси реалізації вказаної місії.

У XXI ст. у міру розвитку музейної педагогіки як навчальної дисципліни та науки щоразу більше звертається увага на місію музеїв організувати навчання упродовж життя. І якщо у випадку державних та комунальних музеїв це завдання окреслюється у дуже широкому сенсі, то для у-музеїв освітня функція часто сприймається більш конкретно – маються на увазі процеси викладання і навчання, яке забезпечують науково-педагогічні працівники, притому частина з них тільки під час навчальних занять має відношення до музею; навчальні аудиторії, обладнані стаціонарною експозицією для показу; колекції, які зберігаються у приміщеннях, обладнаних під фондосховища або пристосованих боксах; навчальні програми, які базуються на наявних колекціях і завданням викладачів є допомогти студентам таким чином впоратися з складними аспектами навчальної програми [16, р. 137].

Обслуговування навчального процесу у ЗВО – це місія, яку традиційно пов'язували із університетами. Не відкидаючи важливості дослідницької роботи, зазвичай ефективність вищої школи оцінювали за кінцевим продуктом – кваліфікованим працівником, якого потрібно було передусім навчити. Оскільки кількість людей, які відвідували музеї ЗВО з навчальною метою завжди була більшою порівняно із дослідницькою, пріоритетна навчальна місія останніх не піддавалася сумніву.

Навчальні колекції зазвичай мають прості організаційні критерії, які роблять їх більше зрозумілими для студентів. Наприклад, у геологічному музеї Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича експозиційний матеріал представлений за хронологічною послідовністю тем, які вивчають студенти під час прослуховування дисциплін «геологія» та

* Емпіричні дані зібрані автором в ході телефонних інтерв'ю та дослідницьких візитів музеями та колекціями 74 ЗВО семи областей Західної України: Львівської, Івано-Франківської, Тернопільської, Волинської, Рівненської, Чернівецької та Закарпатської упродовж 2013–2017 рр.

† З метою уникнення тавтології у роботі за європейською практикою також будуть використовуватися терміни «університетський музей», «у-музей», хоча маються на увазі збірки і музеї всіх закладів вищої освіти згідно визначення Закону України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 р.

«інженерна геологія». Схожий принцип організації експозиції і в зоологічному музеї Ужгородського національного університету.

Використання колекцій у навчальному процесі традиційно є результатом наполегливості та особистих контактів між співробітниками музею та кафедрами і факультетами університетів [16, р. 143]. Адже тривалість занять і перерв обумовлюють зрозумілу необхідність розміщення навчальних музеїв у корпусі, де перебувають студенти. Фактично всі у-музеї та колекції ЗВО розміщені за таким принципом доступності. Виняток становить зоологічна колекція геолого-географічного музею Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, яку в 1986 р. у зв'язку із розширенням ЗВО перенесли з головного корпусу в інше приміщення, відірване від університетського кампусу. Фактична ізоляція музею від студентського середовища обумовила виділення базової колекції, яка використовується у викладанні і знаходиться в корпусі розташування біологічного факультету. Коли потрібне більш детальне вивчення певної теми, тоді вже студенти приходять безпосередньо у музей [7]. Проте такий стан речей не стосується геологічної збірки, який активно використовується студентами – близько 2500 «проходить» через музей за півроку [11]. Натомість фонди зоологічного музею Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка своєрідно поділені на навчальні, наукові та експозиційні – для використання під час екскурсій [9].

За підрахунками автора дослідження, які базуються на оцінці кураторів збірок та статистичних даних про їх відвідування та використання, тільки третина музеїв та колекцій ЗВО Західної України основним напрямком своєї роботи визначають забезпечення навчального процесу, таким чином спростовуючи стереотип про винятково навчальну місію музеїв ЗВО. До цього переліку належать як музеї, які мають багатолітню історію свого існування і знаходяться в окремих, спеціально для цього відведених приміщеннях, так і невеличкі колекції, які розміщуються в аудиторіях під опікою викладачів відповідної кафедри. Окрему категорію становлять гербарії та колекції, які належать до фонду національного надбання.

До категорії навчальних серед музеїв ЗВО передусім варто віднести збірки природничого профілю. Музеї університетів використовують для читання навчальних курсів зі всіх базових зоологічних дисциплін; представлені тварини, знайомство з якими можливе лише у таких закладах та зоопарках або які на сьогодні вже зникли з дикої природи. Подібних можливостей для вивчення перелічених теоретичних та прикладних дисциплін не дає відвідувачеві у нашій країні жоден інший заклад чи установа [14, с. 412]. Зважаючи на багатство фондів, часто ресурси природничих музеїв використовуються як навчальна база не тільки студентами конкретного ЗВО, але й інших вищих шкіл міста [8].

Зазвичай навчальний ефект колекцій полягає в зоровому огляді експонатів, тактильний контакт часто забороняється з метою зберегти предмети від знищення, особливо, якщо вони цінні не тільки з наукової, але й дослідницької точки зору і важливі як ілюстрація історії науки. У цьому контексті нетиповою виглядає позиція викладача Міжнародного економіко-гуманітарного університету ім. С. Дем'янчука: «Я як науковець в душі розумію, що колекція повинна працювати, ... зацікавлювати людей. ... Чим відрізняється мій музей від решти – я дозволяю своїм студентам все спробувати на дотик ...» [6]. Можливість подібних дій обумовлена тим фактом, що викладач є власником колекції і може нею розпоряджатися на власний розсуд, проте варто констатувати, що таких елементів атрактивності часто бракує іншим музеям ЗВО. Педагогічним надбанням-новаторством є вироблення Р. Шиколою власної методики оформлення експозиційних коробок для демонстрування їх майбутнім учителям у галузі природознавства. Авторська модель укладання експозиційних коробок базується на такій схемі: коробка – фотографія – об'єкт. Витворення нової моделі представлення експонатів обумовлено прагненням власника колекції зробити так, щоб студенти не тільки побачили чи спробували на дотик експонат, але й відразу могли зрозуміти середовище його існування [15, с. 315].

Останніми роками, у зв'язку поступовою екологізацією вищої освіти в Україні ЗВО переформатовують навчальний процес. У рамках цієї тенденції викладання курсу «Екологія» часто стає обов'язковим. Наприклад, ця дисципліна на всіх факультетах Ужгородського національного університету викладається із залученням ресурсів зоологічного музею [13, с. 3].

На відміну від зоологічних, геологічні колекції ЗВО є фактично єдиною можливістю для студентів та місцевої громади ознайомитися із різноманіттям геологічної будови Землі. Окремі з таких музеїв є насправді унікальними, хоча і не занесені до Переліку об'єктів національного надбання. Наприклад, мінералогічний музей Львівського національного університету ім. І. Франка налічує понад 14000 зразків мінералів з геологічних утворень України, а також держав Європи, Азії, Америки, Африки, Австралії. У свою чергу палеонтологічний музей згаданого університету є одним із найдавніших у Європі, в якому представлені унікальні зібрання палеонтологічних зразків з різних куточків світу [2, с. 27]. Геологічний музей Івано-Франківського національного технічного

університету нафти і газу за багатством та різноманітністю, експонатів є теж одним з найкращих не тільки в Україні, але й у Європі [11].

Адміністрація ЗВО по-різному популяризує академічну спадщину. Більшість з них розміщують відомості про свої багатства у вільному доступі, натомість інші вважають, що зайва відкритість може привабити потенційних грабіжників [3]. Зазвичай, доступ до експозиційного матеріалу мають музейні працівники, а також викладачі профільних дисциплін, які організують практичні заняття. Вони узгоджують із персоналом музею графік використання колекцій. Навантаження музею залежить від навчальних планів, що обумовлює тижні активного напливу студентів та періоди відносної тиші.

Музеї ЗВО – традиційно хороший майданчик для апробації професійних навичок, місце, де є можливість організувати навчальну практику – як для студентів-істориків, так і майбутніх музейних працівників, однак в такій іпостасі музеї західноукраїнських ЗВО фігурують рідко. Як поодинокий приклад – діяльність музею етнографії Волині та Полісся Східноукраїнського національного університету ім. Лесі Українки, фонди якого активно використовуються при вивченні історичних та музеезнавчих дисциплін; тут студенти отримують перші навички музейної роботи [1, с. 103]. Ресурси місцевого музею залучаються під час навчання та практики студентів-істориків і в Національному університеті «Острозька академія» та Закарпатському угорському інституті ім. Ф. II Ракоці [4–5].

Окремі музеї можна назвати демонстраційно-навчальними. Наприклад, при Музеї дитячої творчості Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка функціонує студентське конструкторське бюро, асортимент якого нараховує більше 300 найменувань. Колекція є результатом студентських робіт, підготовлених в рамках проходження педагогічних дисциплін в схемі вищої школи, викладач дещо ускладнює техніку, оскільки роботу виконують майбутні вчителі. У результаті зазвичай один найкращий об'єкт, який представляє певну техніку залишається, відбувається постійне оновлення навчальної лабораторії за змістом [10]. Аналогічний за специфікою діяльності є і музей технічної та прикладної творчості цього ж ЗВО, тільки тут збірка, сформована руками студентів та викладачів, представляє експонати, які відтворюють історичні, технічні світові досягнення в різних галузях науки. Обидва музеї – це швидше навчальні майданчики, творчі майстерні, і утворені збірки за суттю не є музеями, оскільки виготовлені експонати постійно оновлюються і мають цінність як демонстраційний матеріал тільки упродовж певного часу до виготовлення більш ідеального зразка.

Таким чином, незважаючи на існуючий стереотип, тільки третина збірок закладів вищої освіти на теренах Західної України визначають забезпечення навчального процесу своїм головним завданням. Ця сентенція головним чином стосується музеїв природничого профілю, які продовжують, як і 150 років тому, бути наочною ілюстрацією теоретичних знань. Навчальна цінність експонатів, які знаходяться в таких музеях, підсилюється їхньою рідкістю у світі природи, тому низка збірок мають статус об'єктів національного значення.

Список використаних джерел

1. Дмитренко А. А. Чибирак С. В. Музей етнографії Волині та Полісся при Волинському національному університеті імені Лесі Українки // Університетські музеї: європейський досвід та українська практика: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (6–7 жовтня 2011 р., м. Київ). Ніжин: «Ферокол», 2012. С. 103.
2. Матковський О., Лещук Р., М. Павлунь. Геологічний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка: минуле й сьогодні (до 350-річчя заснування Львівського університету) // Геолог України». № 4 (32), жовтень. С. 25–30.
3. Музей, що остерегається реклами. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/1139809.html/> (дата звернення: 01.09.2017).
4. Особистий архів автора. – Інтерв'ю з директором музею історії Національного університету «Острозька академія» А. Хеленок від 24.01. 2014 р.
5. Особистий архів автора. – Інтерв'ю із викладачем історії та етнографії Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II Kész Barnabás від 12.03. 2014 р.
6. Особистий архів автора. – Інтерв'ю із доцентом кафедри біології МЕРУ ім. С. Дем'янчука Р. Шикуюло від 23 січня 2014 р.
7. Особистий архів автора. – Інтерв'ю із завідувачем геолого-географічного музею ЧНУ ім. Ю. Федьковича О. Гарматюк від 30.01. 2014 р.
8. Особистий архів автора. – Інтерв'ю із завідувачем Зоологічного музею ЛНУ ім. І. Франка І. Шидловським від 30.09. 2013 р.
9. Особистий архів автора. – Інтерв'ю із завідувачем кафедри зоології ТНПУ ім. В. Гнатюка В. Квашею від 28.01. 2014 р.
10. Особистий архів автора. – Інтерв'ю із куратором Музею дитячої творчості ТНПУ ім. В. Гнатюка. О. Писарчук від 28.01. 2014 р.
11. Особистий архів автора. – Інтерв'ю зі зберігачем фондів геолого-географічного музею ЧНУ ім. Ю. Федьковича І. Цапок від 30.01. 2014 р.
12. Путівник по геологічному музею Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу / Укл. І. Іванчук. Івано-Франківськ, 2011. 12 с.
13. Тваринний світ зоогеографічних областей суходолу в залах зоомузею Ужгородського національного університету: навчально-методичний посібник для студентів / Матлович Рене, Бокотей О., Крон А., Луговой О. С. 3.
14. Шидловський І.В. Роль і статус вузівських природничих музеїв у суспільстві // Університетські музеї: європейський досвід та українська практика: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (6–7 жовтня 2011 р., м. Київ). Ніжин: «Ферокол», 2012. С. 411–412.
15. Шикуюла Р. Використання засобів природничого музею в Міжнародному економіко-

гуманітарному університеті імені академіка Степана Дем'янука // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. 2016. С. 313–318. 16. Lourenco M. Between two worlds: the distinct nature and contemporary significance of university museums and collections in Europe: PhD thesis / Marta C. Lourenco. – Conservatoire National des Arts et Metiers, Paris, 2005. URL: <http://webpages.fc.ul.pt/~mclourenco/chapters/MCL2005.pdf> (дата звернення 10.11.2017)

References

1. Dmytrenko A.A. Chybyrak S.V. Muzei etnografii Volyni ta Polissya pry Volyns'komu natsional'nomu universytet imeni Lesi Ukrayinky [Museum of Ethnography of Volyn and Polissya at Volyn National University named after Lesia Ukrainka]. Universytets'ki muzei: yevropeys'kyi dosvid ta ukrayins'ka praktyka: materialy Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi (6–7 zhovtnya 2011 r., m. Kyiv), Nizhyn: «FeroKol», 2012, p. 103.
2. Matkovs'kyi O., Leshchukh R., Pavlun' M.. Heolohichnyy fakul'tet L'vivs'koho natsional'noho universytetu imeni Ivana Franka: mynule y s'ohodennya (do 350-richchya zasnuvannya L'vivs'koho universytetu) [Geological Faculty of Ivan Franko National University in Lviv: Past and Present (to the 350th anniversary of the foundation of Lviv University)]. Heoloh Ukrayiny, Vol. 4 (32), October, pp. 25–30.
3. Muzei, shcho osterihayet'sya reklamy [The museum, which cares about advertising.] (In Ukr.). Available <https://www.radiosvoboda.org/a/1139809.html> (accessed 10/11/2017).
4. Osobystyy arkhiv avtora. Interv'yu z dyktorom muzeiu istoriyi Natsional'noho universytetu «Ostroz'ka akademiya» A. Khelenyuk vid 24.01. 2014 r. [Interview with Director of the Museum of History of the National University «Ostroh Academy» A. Helenyuk of 24.01. 2014].
5. Osobystyy arkhiv avtora. Interv'yu iz vykladachem istoriyi ta etnografiyi Zakarpats'koho uhors'koho instytutu im. Ferentsa Rakotsi II Kész Barnabás vid 12.03. 2014 r. [Interview with Lecturer of Transcarpathian Hungarian College named after Ferenc Rakoczi II Kész Barnabás dated 12.03. 2014].
6. Osobystyy arkhiv avtora. Interv'yu iz dotsentom kafedry biolohiyi MEHU im. S. Demyanchuka R. Shykuloyu vid 23 sichnya 2014 r. [Interview with associate professor of the Department of Biology MEGU named after S. Demyanchuk R. Shikula dated January 23, 2014].
7. Osobystyy arkhiv avtora. Interv'yu iz zaviduvachem heoloho-heografichnoho muzeiu ChNU im. Yu. Fed'kovycha O. Harmatyuk vid 30.01. 2014 r. [Interview with the Head of the Geological and Geographical Museum of Chernivtsi National University named after Y. Fedkovych O. Garmatyuk dated 30.01. 2014].
8. Osobystyy arkhiv avtora. Interv'yu iz zaviduvachem Zoolohichnoho muzeiu LNU im. I. Franka I. Shydlovs'kym vid 30.09. 2013 r. [Interview with the Head of the Zoological Museum LNU named after I. Franko I. Shidlovsky dated 30.09. 2013].
9. Osobystyy arkhiv avtora. Interv'yu iz zaviduvachem kafedry zoolohiyi TPNU im. V. Hnatyuka V. Kvasheyu vid 28.01. 2014 r. [Interview with the Head of the Department of Zoology TPNU named after V. Gnatyuk V. Kvasha dated 28.01. 2014 p.].
10. Osobystyy arkhiv avtora. Interv'yu iz kuratorom Muzeiu dytyachoyi tvorchosti TPNU im. V. Hnatyuka. O. Pysarchuk vid 28.01. 2014 r. [Interview with the curator of the Museum of Children's Art of TNPU named after V. Hnatyuk. O. Pysarchuk dated 28.01. 2014].
11. Osobystyy arkhiv avtora. Interv'yu zi zberihachem fondiv heoloho-heografichnoho muzeiu ChNU im. Yu. Fed'kovycha I. Tsapok vid 30.01. 2014 r. [Interview with the custodian of the funds of the geological-geographical museum of CNU named after Y. Fedkovich I. Tsapok dated 30.01. 2014].
12. Putivnyk po heolohichnomu muzeiu Ivano-Frankivs'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu nafty i hazu [Guide to the Geological Museum of the Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas], ukl. I. Ivanchuk. Ivano-Frankivs'k, 2011. 12 s. / Pub. I. Ivanchuk, Ivano-Frankivsk, 2011. 12 p.
13. Tvarnyy svit zooheografichnykh oblastey sukhodolu v zalakh zoomuzeiu Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu: navchal'no-metodychnyy posibnyk dlya studentiv [The animal world of zoogeographical regions of the land in the halls of the zoology museum of the Uzhgorod National University: a teaching manual for students], Matlovich Rene, Bokotey O., Kron A., Luhovoy O, S. 3.
14. Shydlovs'kyi I.V. Rol' i status vuzivs'kykh pryrodnychkykh muzeiv u suspil'stvi [The role and the status of university natural museums in society] Universytets'ki muzei: yevropeys'kyi dosvid ta ukrayins'ka praktyka: materialy Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi (6–7 zhovtnya 2011 r., m. Kyiv), Nizhyn: «FeroKol», 2012, pp. 411–412.
15. Shykula R. Vykorystannya zasobiv pryrodnoho muzeiu v Mizhnarodnomu ekonomiko-humanitarnomu universyteti imeni S. Dem'yanhuka [The use of natural museum resources at the International Economic and Humanitarian University named after S. Demyanchuk]. Naukovi zapysky Berdyans'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu, 2016, pp. 313–318.
16. Lourenco M. Between two worlds: the distinct nature and contemporary significance of university museums and collections in Europe: PhD thesis, Conservatoire National des Arts et Metiers, Paris, 2005. Available <http://webpages.fc.ul.pt/~mclourenco/chapters/MCL2005.pdf> (accessed 10.11.2017).

Svitlana MURAVSKA

MODERN FACE OF UNIVERSITY MUSEUMS

The article is an attempt to revise how existing theoretical knowledge about the educational function of museums of higher educational establishments as the basic one corresponds to the state in reality. Outlining the nuances of the implementation of this mission is also the task of research. It is based on the empirical material accumulated during 2013–2017, mainly through interviews with museum staff. Despite the existing stereotype the author argues only one third of the collections of HEE of Western Ukraine determine the main focus of their work on the educational process, thus refuting the stereotype exclusively training mission of university museums. This list includes both museums with long history which are located in separate rooms designated for this purpose specially, as well as small

collections placed in the auditorium under the tutelage of teachers of the department. The category of educational museums of НЕЕ includes the museums of the natural history primarily. The value of exhibits in such museums is enhanced by their rarity in the world of nature, therefore, a number of collections have the status of objects of national significance. Some museums are involved in the organization of student practice, although this process can not be called massive one.

Key words: museum, institution of higher education, collection, training, function.

УДК 94(470+571):341.16:001 ЮНЕСКО

Тетяна Криницька

ОСНОВНІ АСПЕКТИ СПІВПРАЦІ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ТА ЮНЕСКО

У статті розглядаються основні напрямки діяльності Російської Федерації в ЮНЕСКО. Дається пояснення причин проведення реформ ЮНЕСКО, а також вплив РФ на діяльність інших органів ООН. Простежуються основні етапи співпраці Росії та підрозділів ЮНЕСКО, розглядаються концепції діяльності РФ. У статті порівнюються проекти розвитку організації з позицій найбільших міжнародних гравців. Також відтворено процес зародження співпраці Російської Федерації та ЮНЕСКО. Аналізуються масштаби діяльності Росії та її вклад у функціонування та розвиток ЮНЕСКО. Зазначається позиція Російської Федерації стосовно питань фінансування організації. Подається тлумачення основних положень зовнішньополітичної концепції Росії.

Ключові слова: Організація Об'єднаних Націй, ЮНЕСКО, Російська Федерація, міжнародні відносини, реформи.

Росія – як країна- правонаступниця СРСР, починаючи з 90-х рр. ХХ ст., веде активну діяльність в ООН. Очевидно, що в сучасних умовах назріла реформа ООН, від якої залежить саме існування організації та її майбутня ефективність. Зрозуміло, що за шістьдесят років існування ООН дуже багато чого в ній, незважаючи на універсальність основоположних принципів, не відповідає сучасним вимогам. Фактично, реформа повинна охопити всі сфери діяльності організації. Держави-члени ООН беруть активну участь у цьому процесі, висуваючи свої проекти та пропозиції. Уявлення про те, як зробити ООН організацією більш дієздатною, досить різні. Питання реформування Організації Об'єднаних Націй сьогодні є дуже актуальним. Активно його почали використовувати з початку ХХІ століття, коли стало зрозумілим, що міжнародні відносини набули нового формату, а тому їх необхідно змінювати.

Однією із ключових сфер діяльності Росії в ООН є співпраця з ЮНЕСКО. Оскільки Організація Об'єднаних Націй вагому увагу приділяє вирішенню культурних проблем, то Росія як один із основних членів організації не може залишити без уваги дане питання. Нині співпраця Росії з ЮНЕСКО являє значний інтерес для обох сторін, хоча спочатку ставлення до цієї організації було дуже неоднозначним. Так, до середини 1950-х рр. ХХ ст. СРСР стримано відносився до участі в діяльності ЮНЕСКО, мотивуючи свою позицію її «надмірним політизуванням». Проте офіційний вступ СРСР в ЮНЕСКО в 1954 р. в умовах «холодної війни» й ідеологічної конфронтації відкрив широкі можливості виходу на міжнародну арену радянським діячам культури, науки, освіти [3, с.71]. СРСР зробив істотний внесок у програмну діяльність організації і розробку документів, що зробили плідною активізацію міжкультурного діалогу. Зауважимо що, після розпаду СРСР цей курс був продовжений Російською Федерацією. Будучи частиною світової спільноти, Росія активно бере активну участь у світових процесах, розширює міжнародні контакти в сфері бізнесу, встановлює партнерські взаємини з різними країнами. Подібна діяльність, безумовно, сприяє розвитку толерантності й прийняття культурних традицій, з одного боку, і зближенню в сфері культури, налагодженню міжнародних культурних контактів з іншого. Слід зазначити, що міжнародне співробітництво Росії і ЮНЕСКО здійснюється в умовах існування протилежних тенденцій сучасного світу, зокрема, активного зближення країн, з одного боку, і протистояння глобалізації культури – з іншого. Вирішенню даного конфлікту має сприяти створення цілого ряду міжнародних нормативно-правових документів ЮНЕСКО в контексті їх важливості для розвитку окремих держав і для гармонійного співіснування представників різних культур. Одним з таких міжнародних актів є Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини 1972 р., що передбачає участь усього міжнародного співтовариства в охороні навколишнього середовища і цивілізаційних надбань. Основною ідеєю даного документа є передача наступним поколінням тих цінностей природної і культурної спадщини, які представляють певний інтерес для всього людства і, отже, повинні зберігатися як частина всесвітнього спадку [5, с.31].